

حسین اطمینان

در روزهای بحبوحه کرونا که تمامی برنامه‌های فرهنگی تعطیل شده‌اند، «گذر» به بازار آمد. گذر نام کتابی از رضا سیوند است که در آن برخی عکس‌های اولین عکاسخانه سیرجان به نمایش درآمده و حکایت تاسیس این عکاسخانه هم به طور خلاصه روایت شده است. سیوند هنگام تهیه یک مستند در مورد اولین عکاس سیرجان که یهودی بوده به عکس‌هایی برخورد که در یک دوره تاریخی گرفته شده و تقابل سنت و مدرنیته را نشان می‌دهد. او برای این کتاب زحمت زیادی کشیده و پس از مکاتبه با انجمن کلیمیان ایران توانسته داوود پسر این عکاسی یهودی که اولین عکاسخانه سیرجان را داشته پیدا کند. داوود ۸۷ سال سن دارد و در آمریکا ساکن است. سرگذشت این عکاس یهودی و شکل‌گیری اولین عکاسخانه سیرجان هم به نوع خود جالب است. سیوند در گفت‌وگوی پیش‌رو در مورد شکل‌گیری کتاب گذر توضیحاتی ارائه می‌دهد.

کتاب «گذر» چگونه شکل گرفت؟

اول باید یک مقدمه بگویم. عکاسی برآیند مدرنیته است. دیگر هنرها چندین هزار سال است قدمت دارند اما عکاسی برآیند تکنولوژی و مدرنیسم است. من هم به عکاسی علاقه زیادی داشتم و تاریخ عکاسی و سینما را دنبال می‌کردم. تاریخ زیادی ندارد ولی همان را دنبال می‌کردم. عکاسانی که در زمان قاجار به ایران می‌آمدند اکثراً مستشاران و سیاحان بودند. تاریخچه آنان را می‌خواندم و علاقه داشتم. وقتی سیاحان در دوران قاجار بای‌شان به ایران رسید، مثلاً ایتالیایی‌ها، فرانسوی‌ها و... با کشوری سنتی و عقب‌مانده مواجه می‌شدند کشوری که به قول باستانی‌پاریزی ۴۰۰ سال همین جور مانده بود. اولین چیزی که به چشم آنها خوش می‌آمد تاریخ بکر و تمدن ایرانی بود. یک عده، عکاسی مستند انجام می‌دادند یک عده مثل سایکس جغرافیا و فرهنگ را عکاسی می‌کردند و کسی مثل ارنست هولستر بناهای ایرانی را عکاسی می‌کرد.

خودتان ازکی به عکاسی علاقه‌مند شدید؟

سال آخر دبیرستان بودم؛ یک نمایشگاه عکاسی در نگارخانه خیابان شریعتی برگزار شد. معلمی به اسم آقای جنیدی داشتیم که معلم دوست‌داشتنی‌ای هم بود و ما را برای دیدن عکس‌ها به این نگارخانه برد. عکس‌های قدیمی از تاریخ سیرجان بود. این عکس‌ها برای من خیلی جذاب بود. واقعا به آنها علاقه‌مند شدم. آن موقع

آن‌طور که در کتابت آمده این عکس‌ها را یک عکاس یهودی به اسم یورخیم گرفته چطور او را پیدا کردید؟

چند سال پیش قصد ساخت مستندی در مورد عکاسی سیرجان داشتم. این اولین پژوهش

رضا سیوند نویسنده کتاب گذر / عکس: امین ارجمند

گفت‌وگو با رضا سیوند به بهانه انتشار کتاب «گذر»:

نمی‌خواستم تاریخ بنویسم

عملیاتی من بود که یک عکاس یهودی سیرجان قدیم را پیدا کنم. خیلی‌ها می‌گفتند اولین عکاس سیرجان یک یهودی بوده است، خیلی از سن بالاها او را دیده بودند. بله، خیلی دنبالش گشتم اما او را پیدا نمی‌کردم. سراغ مرحوم بشیری رفتم. چون می‌گفتند آقای بشیری او را می‌شناخته. آقای بشیری هم با یکی از آنها آشنایی داشت و عنوان کرد اسم و فامیل عکاس سلیمان تدین بوده است و من هم همین اسم و فامیل را در مستند عنوان کردم و بعد هم متوجه شدم که اشتباه است. برای مستند با انجمن کلیمیان ایران تماس گرفتم و از آنها کمک خواستم. آنها گفتند ما این فرد را پیدا می‌کنیم ولی زمان می‌برد. مستند من تمام شده بود و چهار، پنج ماه بعد هویت عکاس را برای ما مشخص کردند؛

اسم عکاس ماشالله بروخیم بوده که اسم او به عبری شان بروخیم است. مشخص شد داوود پسر بزرگ او در آمریکا زندگی می‌کند و ۸۷ سال هم سن داشت. تلفن‌اش را گیر آوردم و تماس گرفتم. تمایل زیادی هم به گفت‌وگو و دادن اطلاعات نداشت ولی به هر حال توانستم با او صحبت کنم و اطلاعاتی بگیرم. گفتم عکس می‌خواهم، ایشان هم با گوشی از روی دیوار اتاق‌هایش چندین عکس گرفت و برای من فرستاد که فلش دوربین روشن بود و عکس‌ها خوب نشدند. برآیند تعریف کرد که پدرش ماشالله در سن ۳۷ سالگی در سیرجان می‌برد. او پنج فرزند داشته. ماشالله اولین عکاسخانه را در سیرجان داشته و پس از مرگ، برادرش ابراهیم بروخیم عکاسی او را ادامه می‌دهد. او هم تا حدود سال‌های ۱۳۳۵ عکاسی را ادامه می‌دهد و بعد هم

با خانواده به کرمان می‌روند. آرشبو عکس‌شان را به آقای موحدی می‌دهند. آقای موحدی هم از سیرجان می‌رود و مجموعه عکس‌ها را به آقای توحیدی می‌دهد. عکس‌هایی که من در کتاب استفاده کردم بیشترشان از عکس‌های آقای توحیدی است.

این عکس‌ها برای چه استفاده‌می‌شدند؟

سیرجان در همان سال‌های ۱۳۱۰ و ۱۳۱۲ گردان ۱۲ سوار داشته است. مأموریت این گردان امنیت راه‌ها و سربازگیری و این چیزها بوده است. آنها برای سربازگیری نیاز به عکاس داشتند و سرباز می‌بایست عکس پرسنلی داشته باشد. قبل از آن عکاس از کرمان می‌آمده ولی ماشالله که در سیرجان زندگی می‌کرده، در کرمان دوره عکاسی می‌بیند و در سیرجان عکاسخانه راه اندازی می‌کند و

عکاس دولت می‌شود.

عکس‌های اجتماعی و معماری هم می‌گرفته؟

خیر. عکس از بناها و عکس‌های تاریخی زیادی از این عکاسان موجود نیست و فقط عکس‌های پرسنلی و دسته‌جمعی دارند. این عکس‌ها را هم آقای بروخیم گرفته البته آقای توحیدی هم از همان سال‌های سی عکاسی داشته. بعد از سال‌های چهل عکاسی همه‌گیر می‌شود و دیگر خیلی‌ها دوربین عکاسی داشتند.

ما عکس‌هایی قبل از تاریخی که می‌گویید هم در سیرجان داریم.

بله عکس از زمان قاجار هم هست. سیاحانی که به سیرجان می‌آمدند و یا دوره‌گردهایی که به سیرجان می‌آمدند، از خانواده‌های متمول عکس می‌گرفتند.

جمع آوری کتاب چقدر طول کشید؟

حدود سه سال. من می‌خواستم نگاه تاریخی به این کتاب نداشته باشم. من یک نما از تاریخ را در این کتاب ثبت کردم که اسمش گذر از سنت به مدرنیته است.

برای چاپ کتاب اسپانسر داشتید؟

شرکت گهر عمران مقداری پول برای این کتاب دادند که کاغذ گران شد و نتوانستم با آن پول کاری کنم. بعد هم با شرکت گل‌گهر ارتباط گرفتم و آقای دکتر حاتم‌ریس شورای فرهنگی گل‌گهر صحبت کردند و شرکت گل‌گهر اسپانسر این کار شدند.

این کتاب فقط به دوران کوتاهی اشاره می‌کند و به جریان‌های اخیر اشاره‌ای ندارد. ما در دهه هشتاد و با رونق مطبوعات سیرجان تعداد قابل توجهی عکاس داشتیم و بعد هم در سال ۹۰ که فیس‌بوک و اینستاگرام و... رونق گرفتند عکاس‌های ما هم افزایش داشتند چرا به این دوره‌ها اشاره نشده است؟

دلم می‌خواست به آنها اشاره کنم و امیدوارم در گذرهای دوو سه بتوانم به این موضوع بپردازم. اما در کل می‌خواستم این گذر خاص تر باشد.

فکر نمی‌کنید اگر به آنها می‌پرداختید کتاب کامل‌تری می‌شد؟

اگر می‌خواستم کتاب کامل را چاپ کنم شاید ۱۰ سال طول می‌کشید و نمی‌توانستم به این زودی

آن را چاپ کنم.

توضیحات این کتاب خیلی کم بود. این کتاب با این موضوع نیاز به توضیحات بیشتری نداشت؟

چند نکته را در این رابطه باید بگویم. اول این که من اطلاعات زیادی برای این کتاب جمع‌آوری کرده بودم و می‌توانستم متن بیشتری بنویسم ولی به چند دلیل نخواستم. اگر توضیحات بیشتری می‌دادم احتمال داشت کتاب مجوز نگذرد و چاپ نشود. موضوع بعد اینکه اگر توضیحات بیشتری می‌دادم کتاب از فریم عکاسانه خود خارج می‌شد. دلم می‌خواست عکس‌ها دست‌مایه‌ای برای خیلی از هنرمندان و جامعه‌شناسان و... باشند. اگر بیشتر اطلاعات می‌دادم به نوعی دیکتاتوری در عکس‌ها بود. تا جایی که نتوانستم مختصر کردم. موضوع بعد اینکه خانواده افرادی که من از آنها در کتاب نام بردم هنوز در این شهر زندگی می‌کنند و من نمی‌توانستم اطلاعات بیشتری در این مورد بدهم.

در کتاب، اکثراً از عکس‌های یورخیم استفاده کرده‌اید. آیا مرجعی به غیر از این فرد نبود و دوران گذر را فقط همین منبع عکاسی کرده‌است؟

من تحقیقات زیادی در این مورد انجام دادم و فکر می‌کنم منبع دیگری وجود ندارد و سیرجان عکاس دیگری نداشته است.

شما در نشریه نگارستان عکسی از منبر سنگی منتشر کردید و توضیحات جالبی از آن دادید چرا این عکس و توضیحات آن در کتاب گذر نیست؟

همانطور که اول مصاحبه گفتم افرادی مثل سایکس از فرهنگ و از جامعه ایران عکاسی می‌کردند. حاصل حضور سایکس در ایران سه کتاب بسیار با ارزش است. زمانی که تاریخ را می‌نوشتند، یک عکس هم می‌گرفتند و عکس‌ها هم داخل کتاب‌هایشان هست. این عکس‌ها الان در موزه بریتیش هستند و در سایت موزه بریتیش قابل مشاهده‌اند. سایکس در سال ۱۹۰۰ میلادی به سیرجان آمده و یک عکس هم از منبر سنگی گرفته است.

همین یک عکس منتشر شده است؟

بله. البته من فکر می‌کنم چند عکس از سیرجان دارد که همین یک عکس را فعلاً در سایت بارگذاری کردند. عکس منبر سنگی بسیار با کیفیت است. من احساس می‌کنم اولین دوربینی که به سیرجان آمده همین دوربین سایکس بوده و اولین عکس هم همین عکس منبر سنگی است.

اتوبار سلطان سلطانه اتوبار سیرجان
حمل اثاثیه منزل، مبلمان، کالای تجاری، صنعتی و غیره
با مجوز (رسمی و بیمه معتبر)
خدمات فاض، تفاوت ماست
آدرس: انتهای بلوار فاطمیه جنب شرکت لنگر بار
۰۹۱۳۶۴۷۳۸۸۰ - ۴۲۲۵۲۳۳۰ - ۰۹۱۳۹۴۷۳۸۸۰ (سلطانی قدیم)

اتوبار ولایت
محبوب‌ترین اتوبار
محمل اثاثیه منزل و مبلمان و کالای تجاری و غیره
درون شهری و تمامی نقاط کشور با کادری مجرب
شبهانه روزی بدون تعطیلی
سیرجان، شهرک اندیشه، خیابان اندیشه
۰۹۱۳۲۴۵۲۹۸۲ - ۰۹۱۳۲۴۵۲۹۸۱ - ۰۲۴۴۲۲۳۸۹۱۸ (محمود سلطانی)

قیمت کارشناسی زمین و ساختمان
مهندسی کادری نیا
شبهانه روزی
۰۹۱۳۳۴۵۵۴۷۲
ارتباطی بلوار دکتر صادقی- ۱۰۰ متر پهن از تقاطع دهخدا

تیرچه‌سازی عسکری
ساخت تیرچه و اجرای سقف
آدرس: شهرک صنعتی شماره یک اولین خیابان، سمت چپ
۰۹۱۳۳۴۵۴۳۴۹ جواد عسکری

اتوبار فلیچ فارس
حمل اثاثیه منزل و مبلمان
در سطح شهر و تمامی نقاط کشور
تعمیر پوشش بیمه و با سابقه طولانی
آدرس: کمربندی منب شرکت ممل و نقل پورنجدان
۰۹۱۳۹۴۷۳۸۸۰ - ۴۲۲۵۲۳۳۰ - ۰۹۱۳۹۴۷۳۸۸۰ (سلطانی)

اجرای رومالین رنگ و کاغذدیواری
با تخفیف ویژه
۰۹۱۳۵۰۲۸۲۲۰ جعفری

امسلاک توکل
خرید فروش، رهن اجاره
۰۹۱۳۵۹۸۹۴۳۵
میدان آزادی

قابل توجه همشهریان گرامی - خدمات ثبت احوال
فقط در کمتر از ۵ دقیقه می‌توانید در این دفتر، ثبت نام کارت ملی هوشمند و تعویض شناسنامه خود را انجام دهید
صدور و تحویل دو روزه
میدان شهرداری، خیابان انقلاب، نبش کوچه مسجد صاحب‌الزمان دفتر پیشخوان نوین ارتباط ۴۲۲۳۵۰۹۹

قالی محلی سیرجان دست دوم
شما را خریداریم
۰۹۹۱۷۶۶۵۹۶۹

خدمات فنی صالح
تعمیر یخچال فریزر و لوازم گازسوز
تعمیر در محل کار و منزل شما
۰۹۱۳۹۴۷۰۵۳۵ کورگی

خرید و فروش امتیاز وام رسالت
هر سه شعبه
۰۹۱۳۵۳۲۳۳۲۵

فروش امتیاز وام رسالت
۰۹۱۰۳۷۹۲۲۸۹

ضایعات و آهن آلات
۰۹۱۳۳۴۵۶۴۰۳
۰۹۱۳۲۴۵۶۶۸۴

ضایعات و آهن دست دوم و غیره شما را با بهترین قیمت خریداریم
۰۹۱۳۲۷۹۷۲۹۵

خریدار ضایعات آهن و غیره هستیم
۰۹۱۳۲۴۷۶۱۴۴
۰۹۱۳۳۴۷۰۵۲۰

خرید و فروش آهن آلات
دسته دوم و ضایعات در محل
۰۹۱۳۲۷۹۱۸۹۹
۰۹۳۹۶۱۷۶۹۹۷

کلیه لوازم فروشگاه لوله و اتصالات ولی عصر (شامل لوله‌های آب و فاضلاب و شیرآلات و ویتربین و قفسه و تابلو) به صورت یکجا به فروش می‌رسد. در صورت تمایل مغازه نیز اجاره داده می‌شود.
۰۹۱۳۲۴۷۱۴۴۰